

BAROMFIÁK

MÉHÉSZET ÉS SELYEMTENYÉSZTÉS.

BAROMFI-, MÉH- ÉS SELYEMTENYÉSZTÉSI SZAKKLAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET BAROMFI-, MÉH- ÉS SELYEMTENYÉSZTÉSI SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ ELSEJÉN.

Előfizetési ára: Egész évre 2 forint.

Szerkeszti: RUBINEK GYULA,
az országos magy. gazdasági egyesület ügyvezető titkárja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, üllői-ut
(Köztelek).

Az országos magyar gazdasági egyesület és a baromfitenyésztési szakosztály tagjai tagdíj fejében és a „Köztelek“ előfizetői ingyen kapják. A baromfitenyésztési szakosztály tagdíja egész évre 4 frt. — Az orsz. magy. gazd. egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A „Köztelek“ előfizetési ára egész évre 10 frt.

TARTALOM.

	Oldal
Magyar méhészek I. országos kongresszusa.	29
Tárca. Kirándulás Kakucsra.	30
Élőméhek kiállítása.	33
Az amerikai viaszfehérítés.	34
A kappanozásról.	35
Különfelek.	36
A görbe mellcsont. — A baromfiak színei. — Terméketlen tojások. — A tyukok tojása és tojó-fészkek. — A csont mint tyuktakarmány.	36

Magyar méhészek I. országos kongresszusa.

Budapest, 1896. augusztus 21–23.

Elő nap.

A Magyar Országos Méhészeti Egyesület és az Erdélyrészi Méhész-Egylet által rendezett „Magyar méhészek I. országos kongresszusa“ az ezredéves kiállítás területén épült ünnepélyes csarnokában tartott meg.

A kongresszusra közel 700 méhészkedő rándult fel a székesfővárosba. Az egybegyűlt méhésztársakat Vámosy Mihály, az országos egyesület igazgató alelnöke, a magyar méhészek nesztorja üdvözölte lelkes, meleg hangon tartott beszédben. Beszéde elején röviden tartotta a magyar méhészet multját, melynek képviselői a magyar méhészek csak nagy küzdelmek és egyes lelkes hazafiak hosszas fáradozásai útján voltak az országban itt-ott tömöríthetők.

Az ország déli részében, Erdélyben és itt a központban fejtettek ki lelkes hazafiak fáradhatlan buzgalmat, hogy a hazai méhészeknek egyesülése által a méhészet elhanyagolt ügye istápolást nyerhessen.

E törekvések első eredményeként említhető fel a Magyar Méhészegylet és a Délvidéki Méhészegylet, mely jórészt Grand Miklós fáradozásai folytán létesült. Az egyleti élettel vett némi lendületet a méhészet terjedése hazánkban. Az okszerű méhészetnek Dzierzon által hirdetett tanai hozzánk is átszivárogtak s a magyar méhészek fölismervén Dzierzon ujtásainak nagy horderejét a méhészet jövedelmezőbbé tételére nézve, mindjobban és mindtöbben áttértek lassankint az ingó szerkezetű kaptárokkal való méhészkedésre.

Egy negyedszázad küzdelmei, fáradozásai után ma vannak együtt először a haza összes méhészei.

„Az ezredéves ünnepségek közepette — ugymond — e drága haza minden zugában a hálaérzet, lelkünk mélyéből fakadó ima száll föl az eget urához; összegyűltünk, jámbor méhészek, hogy mi is ünnepet üljünk, hogy ezen ünnep alkalmával bemutathassuk a munka eredményét és a haladást, a mely egy negyedszázaddal ezelőtt, csekély

készséggel, de annál nagyobb jóakarattal és buzgósággal kezdődött meg.

Nehéz volt a kezdet és még nehezebb a folytatás, mert a mi munkánk elé is tömérdek akadály gördült. De a fáradhatlan munkásság, a munkások buzgósága és ernyedetlen szorgalma legyőzte az utja elé gördülő akadályokat s a lankadatlan serény munkásság meghozta azt, amit óhajtottunk, meghozta a nagyszerű eredményt, mit ma oly tejes elégedettséggel bemutatni képesek vagyunk.

Büszkén emelhetjük fel fejünket ma úgy, mint remélhetőleg a jövőben, mert olyan eredményt tudunk elérni, amely méltán támaszthat bámulatot. Haladást mutatunk fel minden irányban, egy a méhészet elméleti, mint gyakorlati fejlesztésének terén.

S midőn az elért eredményekre utalunk — folytatta tovább — alattvalói hódolat, tisztelet és szeretettel kell megemlékeznünk Fenséges Asszonyunkról, (A kongresszus tagjai felállanak. Hosszantartó szünni nem akaró eljenzés.), aki mint az országos méhészeti egyesület védnöke mindenkor kegyeséget és igazi jóakaratot tanusította a magyar méhészek iránt. Mindezt bator vagyok mélyen t. kongresszus indítványba hozni, hogy Ofenségehez Erzsébet királynőhöz a kongresszus hódolat teljes tiszteletének és köszönetének kifejezést adó táviratot intézzen. (Zajos helyeslés.)

Midőn még köszönetet mondok méhésztársaimnak, hogy tömeges feljövételükkel ezen kongresszus díszét és sikerét biztosították, kifejtendő működésükre az ég áldását kérve fejezem be szavaimat. (Eljenzés.) Méltóztassanak a kongresszus tisztikarát megválasztani. Közfelkiáltással a kongresszus elnökévé Liebner József földbirtokos az előkészítő bizottság elnöke választott meg. Alelnökök pedig báró Ambrózy Béla és dr. Bodor László.

Vámosy Mihály: Az elnöki székot tehát ezennel átengedem a megválasztott elnöknek.

Báró Ambrózy Béla: Mélyen t. méhésztársak! Edes kötelességet vélek teljesíteni, a midőn országos egyesületünk szeretett alelnökének Vámosy Mihály urnak a kongresszus sikere érdekében tett fáradozásaiért köszönetet szavazni indítványozok. (Hosszantartó eljenzés és taps. Eljen Vámosy!) A kongresszus szívéből visszhangzó óhaj ez, kérem ezt elfogadni.

Liebner József (megválasztott elnök elfoglalja az elnöki székot s következő beszéd kíséretében).

Nem találok szavakat azon megtiszteltetésért, hogy ezen szép tiszt betöltésére engem találtak alkalmasnak. Nem számítottam erre azért, mert nálam sokkal hivatalosabb egyének vannak jelen e díszes állás elfoglalására. Szerettem volna az elnöki szék-

ken látni báró Ambrózy Bélát, a magyar okszerű méhészet atyját. (Eljenzés.)

De ha a t. kongresszus így nyilatkozott, mi társaimmal együtt elfogadjuk ezt a kitüntetést és igyekezni fogunk erőnkhez képest hiven eljárni, kérjük szíves támogatásukat.

A program értelmében bator vagyok a jegyzőkönyv vezetésére Kovács Antal és Nagy János urakat felkérni s egyúttal egy szűkebb körű bizottság fölkérését javaslom, mely a kongresszus védnökét, dr. Wekerle Sándor ur Öngyméltóságát lesz szíves a kongresszus ünnepélyes megnyitására fölkérni. Vámosy Mihály ur elnöklete alatt báró Ambrózy Béla és Bodor László urak lesznek kegyesek a védnök urat fölkérni (Helyeslés) s addig a kongresszust felfüggesztem.

Perczekig tartó taps és eljenzés üdvözölte a védnököt, a mint a teremben megjelent, kit Liebner József kongresszusi elnök üdvözölt lelkes szavakkal.

Nagyméltóságú valóságos belső titkos tanácsos ur!

Szeretett védnök urunk! Van szerencsém Nagyméltóságodat mint az I. magyar méhészkongresszus védnökét az egybegyűlt méhésztársak nevében melegen üdvözölni. Kimondhatlan örömünkre szolgál, nagyméltóságod kegyes megjelenése és szíves közreműködése, mert ezáltal nem csak dísz és fényt, hanem korszakot alkotó jelenséget méltóztatott a magyar méhészetnek adni. (Eljenzés.)

Vannak számosan, kiknek a méhészettel való foglalkozás kicsinyes és alárendelt dolog, s arról mint parányiságról szólnak. Ezekkel szemben bátran állítom, hogy nem ismerik a méhészetet, annak nagy fontosságáról fogalmunk sincs s nem is sejtik, hogy a méhészet mily kiapadhatlan forrás és hogy ez a mezőgazdaság poezise és az is marad. Elismert tény, hogy a tevékeny méhészháza sohase rossz gazda és tevékeny családapája. Ha a racionális méhészet biztos alapokra fektetik, rövid időn rendkívüli eredmények várhatók. A mai kongresszus alapjául lefektetett eszmék kidolgozásra várnak. Hogyha Nagyméltóságod kegyes lesz ezen törekvésünket pártfogolni s a kongresszusi napokon tul is vezérünk marad, bizton hisszük, hogy a méhészet történetében a mai nappal egy korszakalkotó új tevékeny időszak virrad fel a méhészekre, a kiknek összesége nevében szerencsés vagyok Nagyméltóságodat üdvözölni, felkérve, hogy a kongresszust megnyitni kegyeskedjék. (Eljenzés.)

A védnök éppen válaszolni készült; ebben a pillanatban egészen váratlanul lépett a terembe dr. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter. A meglepett méhészek harsány eljenzéssel fogadták, s Wekerle Sándor védnök a kongresszus köszönetét tolmá-

esolta a miniszternek azon szívességeért, hogy a tanácskozásokat jelenlétével megtisztelte. Szóla a mai tanácskozások sikerére következett abból, hogy a magyar méhészet leghivatottabb képviselője a földmivelésügyi miniszter megjelent a kongresszuson.

Az üdvözlésre a miniszter a következő beszéddel válaszolt:

Nagyméltóságú védnök ur! mélyen t. kongresszus! A midőn a kongresszuson megjelentem, tettem ezt azért, hogy ezzel is jelezzem azon kiváló fontosságot, melylyel a méhészet ügye hazánk gazdasági fejlődésére nézve bír s jelezzem azon őszinte rokonszenvet és nagyrabecsülést, a melylyel a magyar méhészek működése iránt viseltem. Az utóbbi időkben kettős volt az a működés, melyet a méhészek kifejtettek s ennek fejében kétszeres tiszteletet, kétszeres támogatást is igényelnek. (Eljenzés.) Abban a hitben vagyok, hogy midőn a kisczarda felségezésére irányítjuk működésünket, akkor a méhészetet hatalmas tényezőnek kell tekintenünk. De a mai kongresszus sikerének biztosítékát és garanciáját abban is találom, hogy ez ügyek élére oly férfiut sikerült megnyerniök dr. *Wekerle* Sándor ur ő nagyméltósága személyében, ki élete minden szakában a munka, a tettek és eredmények embere volt. (Eljenzés.) Köszönetet mondok azon szives fogadtatásért, melyben Nagyméltóságod s a t. kongresszus részéről részesültem, üdvözlöm önöket s hazafias munkájukhoz szerenését kívánok! (Eljenzés.)

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Wekerle* Sándor szólalt föl:

T. hölgyeim és uraim! Midőn szives meghívásuk folytán szerenés vagyok körükben megjelenni és az ezredév alkalmával itt a kongresszuson egybegyűlt méhésztársaimat melegen üdvözlöm, köszönetet mondok azon kiváló kitüntetésért, hogy engem a védnöki tisztelt méltóztattak érdememen fölül felruházni. Nagynak, kiválónak tekintem e megtiszteltetést azért, mely ily diszes gyülekezeti ajándékozott meg bizalmával engem s mint a mezőgazdaság egyik szerény művelőjét is

munkára szólítanak fel. Méhészetünk kiemelkedett már a közönséges kedvtelésnek ártatlan bölcsejéből, s már nem is a háztartásnak kívánt hasznos, kiskörű segédeszköze lenni, hanem jelentékeny közgazdasági szerepre tart számot és érdeklődésre hívja fel mindazokat, kik a mezőgazdaság felvirágoztatása iránt érzéssel bírnak. En, dacára a nehéz viszonyoknak, azoknak a súlyos bajoknak, melyek mezőgazdaságunkra nehezdednek, sohasem tudtam annak szebb jövőjébe vetett bizalmamat elveszíteni, sőt minden bajból, csapásból újabb reményt véltem meríteni a mezőgazdaságnak nagyobb föllendülésére. Ezt pedig úgy érjük el, hogy ha a gazdálkodás minden ágazatát, így a méhészetet is fölkaroljuk, s azokat a kincseket se hagyjuk durva göröngyként az utszélen heverni, melyeket az okszerű méhészet rejt magában. Felső-Ausztriát jólétre tudta emelni a méh szorgalma. Ezt a jólétet elérhetjük mi is, hisz hazánk gazdag flórája reményt nyújt erre.

Ha a méhészetnek a kellő helyet közgazdaságunkban biztosítani akarjuk, akkor 1. széles körben fel kell keltenünk az érdeklődést a méhészet iránt; 2. fejlesztenünk és terjesztenünk kell a méhészeti szakismerteket és 3. a mézértékesítés kérdésével is alaposan kell foglalkoznunk s a mézet nemcsak mint élvezeti cikket kell tekintenünk, hanem mint a legegészségesebb emberi táplálékot és mint higiénikus szert is kellő világitásba kell helyezni.

Végül, t. kongresszus, az érdekképviselőiről is kell gondoskodnunk, mely szorosabb összeköttetésbe hozza időnkint a méhészeket és szakembereket.

Mindezen kérdések tisztába hozatala ezen kongresszus feladata; igyekeztem közgazdasági szempontból szűk keretben foglalkozni a méhészet ügyével s midőn most a kongresszust megnyitva, nálam hivatottabb szakembernek engedem át a szót, azzal fejezem be fölszólalásomat, hogy ne keressük a tenger mélyén a gyöngyöket, ne a föld méhében a szinaranyat, kis munkásaink a méhek

biztosabban megtalálják e kincseket mezőink virányain. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Az I. magyar méhészkongresszust ezenel megnyitom s áttérünk a napirendre. Felkérem dr. *Hummer* Nándor urat előadásának megtartására „a magyar méhészegyletek országos szövetkezetének tervezetéről, kapcsolatosan az állandó kongresszus kérdésével.”

Dr. *Hummer* Nándor terjedelmes felolvasásában utal arra a széttagoltságra, mely szerint az országban fennálló méhészegyletek szétszórtan működnek. Dacára annak, hogy ezen egyesületek célja, iránya, törekvése a magyar méhészetnek okszerűsítésében kulminál, köztük szerves kapcsolat ezideig létre nem jött.

A magyar méhészet érdekeinek megvédésére a szokásos vándorgyűlések alkalmas eszköznek nem bizonyultak s inkább csak a baráti érzület fejlesztésére irányulhattak. A szervezkedés ügyének fontos kérdése az országos méhészeti egyesület választmányi ülésén kelt életre s ennek, valamint az erdélyrészi méhészeti egyesület kezdeményező lépéseinek következményeként ma nyílt meg az első magyar méhészkongresszus, melynek állandósítása égető szükséglet képez. Ezt, valamint a méhészegyletek országos szövetkezetének létesítését célozza határozati javaslata, melyet alábbiakban terjeszt a kongresszus elé, kérve annak elfogadását:

„Tekintettel arra, hogy a hazai méhészet már annyira megizmosodott, hogy a nemzeti közgazdaság egyik jelentékeny ágát képezi, tekintettel arra, hogy hazánkban az okszerűen méhészkedők száma feltűnően fölszaporodott s ezekből kifolyólag sok országos jelentőségű feladat vár megoldásra, a melyek elintézéséhez a fönnálló méhészeti egyletek már nem elegendők, mert érdekeink annyifélek és olyanok, hogy azokat sem vándorgyűlések, sem pedig a közös kongresszusok nem védelmezik meg, érdekeink ugyanis a hazai viszonyokból kelve amazokéval gyakran ellentétben állanak, mondják

TÁRCZA.

Kirándulás Kakucsra.

A méhészeti kongresszus tagjai közül néhány híján négyszázan rándultak ki e hó 23-án Kakucsra, *Liebner* József birtokára, akinek vendége volt az egész társaság.

A MÁV. megemerkelt magát; külön vonatot boesájtott rendelkezésre. De megis látszott a czugon, hogy extra munkát végez: Kőbányán már itatni kellett a gőzparipát a szakadó eső daczára. Mindamellet nem mosta el az eső a kirándulást, másfélórásig dőzőgött velünk a saját külön alkalmatosságunk esővel, széllel büszkén daczolva; a vicinális területre érve, az utközben neki integető szomszéd birtokosokat apránként felszedelve, Kakucs állomáson pakolt le bennünket. Vendégszerető házigazdánk száz kocsival várt bennünket az állomáson, melytől birtoka félórai kocsijárányira van. Az országút homokjával küzködő kocsisor egy paraplétábor képét mutatta. az eső sűrű apró szemekkel esett s derék méhészeink meggyőződést szereztek arról, hogy nemesak a méhszorgás ringatja állomba az embert, hanem esőben kocsin utazva is lehet kényelmesen szunynyadni a paraplé alatt, ha t. i. kéznél van ez az anglus találmány. Mire a *Liebner* birtok határára ért a karaván, két banda is húzta s a kastély udvarán vert sátrak alá vonultunk a szakadó eső elől, pompás villásreggeli mellé.

A „födél” alatt aztán megjött a kedve az egész méhésztársaságnak. Kedvveritőül a

kedves házigazda saját termésű jóféle tavalyi buczkai borával rakták meg sűrűn az ikszlábu asztalokat az étkefogók. A reggeli végén *Wekerle* beszédbe kezd. Már-már azt hittük, hogy az asztalfőn ülő védnökünk meg fogja nyitni a tósztok sorozatát, ő azonban a kongresszus harmadik napját nyitotta meg fehér asztalnál. Denikve is, *Wekerle* mindig a munka embere volt, most is eszébe jutott, hogy jó lesz lemorzsolni a kongresszus harmadik napjára kitűzött programját. Nem nagy érdeklődést mutattak kedvelt méhészeink a mézpergető verseny iránt, nagy részük az asztalok mellett maradt. A házigazda által kitűzött 50 koronás díjat *Hirschmann* aradi méhészt nyerte meg mézpergető gépével.

Majd *Binder*, az orsz. méhészeti egyesület titkára mutatta be nagy tetszés mellett konyakfőző gépét, melyen néhány percz leforgása alatt 78 fokos konyakot készített mézborból. Nem kellett biz az senkinek. Meg se kóstolták; jobb a *Liebner tavalyi*-ja. Azután felolvasták Kolozsvár szabad királyi város sürgönyét, mely a II. országos magyar méhészeti kongresszusnak Kolozsvárott tartását kérelmezi. A kongresszus ezt el is határozta, mire *Wekerle* a kongresszust berekesztette.

E közben a sátrak alatt ebédhez terítették s a pecsenyénél ugyancsak megeredt a tósztok árja. Az első felköszöntőt a házigazda mondta a királyra és királynéra, mint az Országos Méhészeti Egyesület elnökjére. *Wekerle* szellemes felköszöntőben a szeretetreméltó háziasszonyt éltette, míg *Ambrózy* báró *Wekerle*re, mint a méhészeti kongresszus védnökére üritett poharat. Mint

már említém is, megeredt ezután a tósztok árja mind az öt óriási sátorban; legjobban megjárta azonban a tósztokok közül a méhészek örökké versben beszélő „*Hazafi*”-ja: *Surmay* kispesti méhészt és versköltőt, a kinek sehogysem sikerült a kadencia. A legöregebb méhészek sem tudnak visszaemlékezni olyan esetre, hogy *Surmay* cserben hagyta volna a pegazusa. Quem dii odere... most megtörtént.

Ebéd után a méhészek nevében *Ambrózy* báró diszes albumot nyújtott át a házigazdának, melyben a kirándulók aláírásai foglaltatnak.

Délután is volt egy gyakorlati előadás. *Abend* András vándortanító mutatta volna be a dobraj-készítést, azonban szorgalmas kis munkásaink megbosszulták magukat, hogy ebéd után zavarják nyugalmukban ily esős időjárásakor is, nem mutatkoztak a röplyknál.

A fiatalja délután tánczra penderült, az öregebb méhészek pedig a vinkó mellett „régidőkrül agg szót kovácsoltak,” abból az időből, mikor Magyarországon egy szegény falusi tanító támogatta, istápolta csak a méhészet árva ügyét, a boldogult *Grand Miklós*. Mi más az idő mostan! s ragyogó arcezal néztek az asztalfőn ülő védnökre...

Az eső este felé elállott s ekkor *Szám* István budapesti méhészt és galambász postagalambokat eresztett fel, melyek egy negyed óráig keringtek fönt a magasban, keresték az utirányt Budapest felé, melyet a borús idő miatt nehezen leltek meg.

Hat óra után bucsuztam szives házigazdánktól és szeretetreméltó családjától, megfogadva, hogy okvetlenül találkozunk jövőre Kolozsvárott.

ki a m
közös
érdeke
magyar
intézmé
szág m
méhészt
lyozzák

Is
szabály
gadni k

A
Sándor
nézve
10 perc

B

előadó
gresszus
ban sze
fog gya

W

mondja
zós felá
alkotja

mely m
megtart
alapsza

s e hat
évi kon
kintetél

ritése u

Ez

előadás
rén. Ki
szinvon

szérien
latait,
hanem

méhészt

A
gazdáná
gondosk

ban val
hetését
dig kia

Sz

a 70-es
taít; m

ben a f
években

ben ped
akkori

a méhé
Olaszor
esztend

lemre s
mint sz

rövid
cserél

M

ritett az
hoz. Ho

tette E
Andrást

hészet
időt tölt

okszerű
tapasztá

a méhés
telenség

hogy ör
delmeze
között k

években
Svédors
hek, ez

öt ki z
róluk s
foglalko
ságos, d
gyümölk
guknak

Az
méhésze
védnöke
talmás

ki a magyar méhészek, hogy az érintett közös feladatok megvalósítása és a közös érdekek megvédése céljából megalkotják a magyar méhészek kongresszusának állandó intézményét, a mely minden évben az ország más-más városában tartatnék meg. A méhészeti kongresszus alapszabályai szabályozzák a megtartás módját.

Ismerteti végül a kongresszus alapszabálytervezetét, melyet szintén elfogadni kéri.

Az előadás után az elnöklő *Wekerle Sándor* védnök a tanácskozás ügyrendjére nézve megjegyzi, hogy egy-egy felszólalás 10 percnél hosszabb ideig nem tarthat.

Borszéli Soma indítványozza, hogy az előadó határozati javaslatát fogadja el a kongresszus, melynek megvalósítása az országban szerte működő egyletekre nagy befolyást fog gyakorolni. (Helyeslés. Elfogadjuk.)

Wekerle védnök erre határozatként kimondja, hogy a kongresszus a méhészeti közös feladatok megvalósítása céljából megalkotja a kongresszus állandó intézményét, mely minden évben más-más városban fog megtartatni. Az előadó által beterjesztett alapszabálytervezet a kongresszus helyesli s e határozat végrehajtása valamint a jövő évi kongresszus helyének megállapítása tekintetében a kongresszus a napirend kimerítése után fog határozatot hozni.

Ezután következett *Ambrózy Béla* báró előadása 25 évi tapasztalatairól a méhészet terén. Kijelenti, hogy nem a tudomány magas színvonalán álló előadást tart, hanem egyszerűen előterjeszti a múltban tett tapasztalatait, ezt sem feltűnési vágyból teszi, hanem azért, hogy bebizonyítsa, miszerint a méhészetből is meglehet élni.

A mai nehéz viszonyok közt szerinte a gazdának új jövedelmi kuforrásokról kell gondoskodni, hogy a gazdaság egyéb ágai-ban való veszteségeit pótolhassa és megélhetését biztosíthassa. Ily kuforrás, még pedig kiapadhatlan kuforrás a méhészet.

Szülő visszatekintve multjára, felelmiti, a 70-es évek elszomorító gazdasági állapotait; mily nehezen tudta magát akkori időben a földmivés föntartani! Az 1868/69-ik években termés nem volt, a következő évben pedig a rozsda mindent elpusztított. Az akkori nyomasztó helyzet sulya alatt fogott a méhészethez, melyet már mint ifju katona Olaszországban megkedvelt. Ha ezen sulyos esztendőben a méhészkedés révén jövedelemre szert nem tett volna, ő is tönkre megy mint szegény szomszédai, kiknek birtoka rövid pár év leforgása alatt több ízben eserélt gazdát.

Méhészkedése első sikereiből erőt merített az okszerű méhészet tanulmányozásához. Hosszabb külföldi körutjában utbaejtette Európa hirneves méhészeit: *Schmid* Andrást, *Dathet*, *Günther* s az okszerű méhészet atyját *Dzierzon* apót s másokat, több időt töltvén méhesükben, megismerkedett az okszerű méhészet alapelveivel s gazdag tapasztalatokkal terhelve jött meg s fogott a méhészkedéshez, mely — minden szerényletlenség nélkül mondhatja, — neki a mellett, hogy örömet okozott, egyuttal szépen jövedelmezett is. Mert bármily nehéz viszonyok között kezdte is a méhészetet, a hetvenes években elérte, hogy Amerikába, Norvégiába, Svédországba stb. szállítja a mézet. A méhek, ezek a szorgalmas munkások segítették őt ki zavarából, hálával emlékezik meg róluk s melegen ajánlja a méhészetet való foglalkozást mindazoknak, akik nem fáradtságos, de kedves és szórakoztató munkásság gyümölcseként biztos kenyeret akarnak maguknak szerezni.

Az elődást lelkesen megélejezték a méhészek s *Wekerle Sándor* a kongresszus védnöke pedig köszönetet mondott neki tartalmas és magas előadásáért.

A kongresszus harmadik tárgyát *Kovács Antal* orsz. méhészeti felügyelő értekezése képezte a következő czimvel: „A méhészeti szakoktatásról általában, különösen tekintettel a vándortanítói intézményre. Az előadás lényegét a következőkben foglaljuk egybe:

A méhészeti szakoktatás életbeléptetése a kormányt azon mozgalmaknak indították, melyek a méhészet felkarolása érdekében a hetvenes években egy egyesületi téren, mint magánosok részéről megindultak. Az egyesületek által a méhészet terjesztése körül elért eredmények indították a kormányzatot arra, hogy a vándortanítói intézményt életbeléptesse, melynek rövid néhány évi működése után a várt eredmény nem is maradt el. Ez intézmény érdemül tudható be az alábbi számadatokból levonható következtetésre.

Az 1887-ik, vagyis méhészeti szakoktatásunk végleges rendezésének második évében az országban őszkor volt, illetőleg telelőbe vétetett:

a) mozgószerkezetű kaptárakban	60186.—
b) közönséges kópükben	295373.—
	összesen 355559.—

méhesalád.

Adtak 9749.77 mm. mézet, mely, mászóját 30 frttal számítva, 292493 frt 10 kr értéket képviselt.

Az 1895. év őszén telelőbe került:

a) mozgószerkezetű kaptárakban	148799.—
b) közönséges kópükben	432646.—
	összesen 581425.—

méhesalád.

Adtak 27940.12 mm. mézet a 30 frttal 838203.60 és 262691.70 kg. viaszt a 1 frttal 262691.70 összesen 1100895.30 frt értékben.

A mozgószerkezetű kaptárakban tenyészített családok száma 9 év alatt 88598 családál gyarapodott, az 1887. évi állományt 28407-tel haladta meg.

Az 1887., 1888., 1889., 1890., 1891., 1892., 1893., 1894. és 1895. évek méz és viaszbeli jövedelme, a feltüntetett középárakban számítva, 6.198.935 frt 84 kr.

A haladásra a mozgószerkezetű kaptárak gyarapodása, a méz és viaszbeli jövedelem emelkedése mérvadó, eléggé igazolva van ama nagy haladás, mely hazánkban a méhészet terjesztése és tanítása körül mutatkozik.

A méhészeti vándortanítói intézmény tehát teljesíti feladatát. A társadalomnak, a gazdaközönségnek állana jól felfogott érdekében, hogy a mezőgazdaságnak ez ágát is kultiválja, hogy pedig kellő szakemberek is álljanak rendelkezésére megfelelő méhészkiskolák felállítása szükséges volna.

Előadó formális határozati javaslatot nem nyújt be, ajánlja azonban a III. országos gazdakongresszusnak idevágó következő határozatát a méhészek kongresszusának elfogadás végett:

1. A kongresszus fölhívja a kormány figyelmét arra, hogy az országban még mindig nincsenek méhészeti iskolák, ahol a méhészet iránt érdeklődők nyilvános előadásokat hallgathatnának és a méhészet iránt érdeklődők a méhészet elméleti és gyakorlati részét alaposan elsajátíthatnák és ahol egyesek méheskezelői minősítést nyerhetnének. Az ilyen iskola hiánya nagyban megakasztja a méhészet terjedését, főként a közép és a nagyobb gazdaságokban. 2. Mondja ki a kongresszus, hogy a méhészeti vándortanítók kerületeit, amelyek most 8—12 vármegyét foglalnak magukban, szükségesnek tartja most kisebbre szabni, úgy, hogy egy-egy vándortanító ellátása alá négy vármegyénél több ne tartozzék.

Hozzászólásra többen jelentkezvén. Védnök megnyitja a vitát, *Szöcs András* nem tartja szükségesnek, hogy külön méhészeti iskolák állítsanak fel, hanem a már életbeléptetett felsőbb népiskolákban (tán földmivésiskolákban?) taníttatnék a méhészet mint rendes tantárgy.

Borszéli Soma szerint szükséges, hogy a vándortanítói intézménnyel kapcsolatban nyitassanak olyan tanfolyamok, melyek felnőtteket képeznek ki méhészekké, kiket a földbirtokosok ilyenekül alkalmazhatnának. Egyelőre csak 6 tanfolyam állíttatik fel a 6 vándortanító székhelyén s a későbbi idők szükséglete fogja meghatározni, hogy mennyire fejlesztessek ez intézmény.

Hirschmann Pál csatlakozik előtte szóló javaslatához, mert szerinte munkáskézre van szükség, nem professzorra. Ami szakismeret egy méhesben szükségeltetik, azt egy közönséges emberrel 3—4 hónap alatt el lehet sajátíttatni.

Dömötör László méhészek kiképzésére legkívánatosabbnak tartja a földmivésiskolákat és tanítóképezdeket. Azt lehetetlennek tartja, hogy a vándortanító méhest rendezzen be, pedig a tanfolyam tartáshoz ez is kell. Ellenben kibővítendő a vándortanítói intézményt azzal, hogy a tanítóképezdeken a szaktanfolyamok tanárai a vándortanítók legyenek.

Kallós János azon nézetének ad kifejezést, hogy a vándortanítói intézmény nem teljesíti feladatát, mert egy vándortanító kerülete 10—12 megyére terjed ki s nem bírja bejárni egy szezon alatt az egész vidéket. Indítványozza, hogy kéressék fel a földmivélsügyi miniszter a vándortanítói intézménynek minél szélesebb alapokra való fektetésére.

Halvik Viktor szintén a mellett szólal föl, hogy a felsőbb népiskolákban rendes tantárgyul vétessek fel a méhészet annyival is inkább, mert a vallás- és közoktatásügyi miniszter is úgy intézkedett, hogy az ismétlő iskolák gazdasági irányuak legyenek. De szükséges, hogy a földmivésiskolák tananyagában is mint rendes tárgy szerepeljen a méhészet.

Szalay Ottó kétségbe vonja azt az állítást, mintha a méhészetnek a képezdeken és földmivésiskolákban való tanításával a cél elérhető volna. Eklatáns példát szolgáltat erre a vinczellérisiskolák intézménye. Az onnan kikerülő vinczellér a permetezőt a világeért sem veszi a hátrára, mert azt tartja, hogy ő ur és nem munkás, sőt, ki ilyen vinczellért szőlőjébe vesz, sokkal drágábban kezeli a szőlőjét, mint a ki paraszt vinczellért fogad fel. Így járunk majd a méhészeti iskolából kikerülő egyénekek is.

A cél akként elérhető volna, hogyha a vándortanítók székhelyei áttétnének a tanítóképző intézetek városai-ba. A vándortanító a szezonon kívül mint szaktanár működhetne a képezdeben s tartozna felállítani egy mintaméhest s ennél felszerült parasztfiukat képezhetne ki méhészekké s ezek mint méhészeti szakmunkások lennének igazi apostolai a méhészkedésnek; ezek dolgoznának is. Végül kimondandónak tartja azt is, hogy egy-egy vándortanítói kerületbe négy megyénél több be ne osztassék.

Csete Gábor indítványba hozza, hogy mondja ki a kongresszus azt, hogy méhészeti szakiskolára szükség nincs, hanem képezzenek ki a vándortanítók szakmunkásokat s adjanak nekik bizonyítványt képzettségük igazolására.

Wekerle Sándor védnök a vitát bezárja s a kongresszus határozatát a következőkben foglalja össze:

A magyar méhészek I. orsz. kongresszusa a III. országos gazdakongresszusnak a méhészeti vándortanítói intézmény fejlesztése és a méhészeti iskolák tárgyában hozott

Az álcák postembryonális fejlődésének egyik legérdekesebb jelenségéről a táplálkozásról igen sok eddig a méhészek előtt ismeretlen mozzanatot hozott fel előadásában. Végül elmondott egyetmást az álcák-nak gyümölcs- és szőlőcukorral való táplálásáról.

Határozatot előadó be nem terjesztvén, a kongresszus határozatot nem hozott s a védnök előadónak köszönetet mondott tartalmas felolvasásáért. Ezután Vámosy Mihály értekezését halgatták nagy figyelemmel a méh legelő javításáról.

Magyarország gazdag és váltakozó flórája daczára, hogy a méhészek gyakran panaszkodnak, miszerint méheik nem gyűjtenek elég mézet, annak oka az, hogy a kormányzat, hatóságok társulatok és uradalmak tulajdonosai a méhlegelők rendszeres javításával, mézélő fák ültetésével nem törődtek; másrészt azért kevés a méz, mert kevés a főhordás. Pedig nálunk mindenütt diszlik az akác, mely elsőrendű mézélő fa, a tisztes fű és pohánka mint legjobb mézélő növények föltalálhatók mindenütt. Érdekes előadását azzal fejezi be, hogy mindazok, kik életükben legalább 10 mézélő fát nem ültettek, nem igazi méhészek. Szólót ez a vád nem illetheti. A következő határozati javaslatot terjeszti elő:

„A magyar méhészek első országos kongresszusa konstatalja, hogy a méh-legelő az ország legtöbb vidékén nem olyan, a minő Magyarország, különben gazdag flórájánál és a kedvező éghajlati viszonyoknál fogva lehetne és a milyennek lennie kellene, hogy a méhészetbe fektetett tőke és munka folytonos kockázatnak kitéve ne lenne.

A kongresszus a méhlegelő javítását sürgősen szükségesnek tartja, mire nézve a következőket javasolja és ajánlja:

Kéressék fel a kormány, hogy a méhlegelő feljavításához szükséges fák, nevezetesen a szurkos akác, fürtös juhar, kis- és nagylevelű hárs, aylanthus, sophora japónica, bignonia és koelreutheria tenyésztéséről gondoskodják és hogy ilyen fák az állami faiskolákban és erdészeti hivataloknál legyenek ingyen kaphatók; továbbá utasítsa az utépítési hivatalok s a többi állami intézmények, valamint a vasutak igazgatóságait, hogy a közutak, vasutak, köztterek, állami épületek, terek mentén és környékén első sorban az eperfák mellett mézélő fákat ültessenek.

Hasson oda továbbá a kormány, hogy a káptalanok, városok és községek is gondoskodjanak mézélő fák ültetéséről. Utasítsa a vándortanitókat, hogy előadásaik alkalmával el ne mulasztják a közönséget a mézélő fák ültetésének hasznára figyelmeztetni és nekik ilyen fák beszerzésére kezükre járni.

Végül kéressenek fel a méhészeti egyesületek is, hogy a méhlegelő javítása érdekében erejükhez képest, a maguk részéről minden lehető tegyenek meg, hogy a kongresszus határozatát hajtsák végre és a történetekről a jövő kongresszuson számoljanak be, illetve tegyenek a további teendőkre nézve javaslatokat.

Kérem a t. kongresszust, méltóztassék e javaslat fölött határozni.”

Bacskaý Sámuel elfogadja a határozati javaslatot; előadóval szemben azt állítja, hogy agyagos földben az akácza virága nem ad mézet. Szóló próbálkozott a pohánkával is, bevetett egy darab földet a magjával, de egyetlen egy méh se ment rá. Szükséges volna, hogy a vándortanitók figyelmet fordítsanak kerületükben a méhlegelő javítására.

Török József pártolja Vámosy indítványát, egyuttal felhívui kéri a kormány figyelmét arra, hogy az Alföldön készülő tranzverzális nagy műút mézélőfákkal ültetessék be.

Binder Iván megjegyzi, hogy téves állítás, miszerint az agyagos földbe ültetett akácza nem mézélő. Nincse seh agyagosabb talaj az országban, mint éppen Budán s neki 25 kilogramm méze lett egy-egy kaptár után. A pohánkára megjegyzi, hogy a méh természetesen azért nem ment a pohánkára, mert jobbat talál. A mult évben Torbágy vidékére vándorolt méheivel s a méhei ugy meglepték a pohánkatáblát, hogy zsongásuk az országutra elhallatszott. Szóló jobb őszi hordást, mint a pohánkáét nem kívánhat.

A kongresszus Vámosy Mihály határozati javaslatát egyhangulag elfogadta.

Végül következett Binder Iván előadása a méh lakások és keretméretek egységéről.

E tétel szünet nélküli vita tárgyát képezi a méhészek között. A keret nagysága, alakja és elhelyezése nézve különbözők a nézetek a méhészeknél, de azt el kell ismerni, hogy a keret kérdése fontos és bonyolódott dolog is.

Előadó rövid vonásokban előadja az ingó szerkezet és a keret történetét. Az ingó szerkezetre Dzierzon jött rá véletlenül, ki a felső és alsó rekesz közé a lécszélék hosszában vékony lécszéléket alkalmazott a czéltől, hogy a lépépitmény megszakítást szenvedjen s kísérlete sikerült.

Dzierzon találmánya egy eddig ismeretlen világot tárt a méhészek elé s utána br. Berlepsch alkotta meg ez alapon a teljesen jó kaptárt.

Előadó bemutatja a nálunk és a különböző országokban használt kereteket, kommentárt fűzve mindenikhez a használhatóságra nézve is. Az alábbi javaslatot terjeszti elő:

Mondja ki a kongresszus, miszerint tekintettel arra, hogy a jelenlegi országos szabvány-kaptár a hazai hordási viszonyoknak és tenyésztési czélloknak általában megfelelő és olyan belsejével bir, mely a kaptárnak az egyes vidékek hordási viszonyaihoz vagy a különböző tenyésztési czéllokhöz való átalakítását lehetővé teszi anélkül, hogy a kaptár szabványos jellegéből veszítene, tekintettel továbbá arra, hogy ez idő szerint más, általánosan kedveltebb és jobbnak elismert kaptár nem létezik, ezen kaptárt továbbra is megtartani kívánja. Tekintettel azonban a nagyobb méhtelegek tulajdonosainak kívánságára, kik a gyorsabb kezelés szempontjából a kaptárban három sor keret helyett csak két sort alkalmaznak, kimondja a kongresszus, hogy az ilyen kaptárt is — ha különbeni berendezésével és a keretek szélességével a szabvány-kaptárral azonos — országos szabványkaptárnak ismeri el hasonlóan, mint az olyan kaptárokat, amelyek költőfészke csupa egész keretekkel van ellátva.

Báró Ambrózy Béla pártoló felszólalása után a kongresszus Binder javaslatát egész terjedelmében magáévá teszi.

A kongresszus másodnapjára kitűzött napirend ezennel kimerítve levén, hátra volt még a jövő évi kongresszus intézőbizottságának megválasztása. Egyhangu megállapodással a bizottság elnökévé báró Ambrózy Béla, alelnökké Liebner József és Vámosy Mihály, titkárrá Binder Iván s pénztárossá Kühne Ferencz választattak meg. A bizottság tagjai lettek: Bodor László, Borsóky Soma, Hummer Nándor, Imrey Ferencz, Matiska István, Niamésny Gyula, Popovics László, Szöcs András, Tichy Miklós, Vadászffy Jenő és Wieder József.

A kongresszusok állandó diszelnökeül Liebner József ajánlatára dr. Wekerle Sándort kérték fel, ki hálás köszönettel fogadta a megtiszteltetést, melyet inkább munkára való felhívásnak tart s a magyar méhészek hazafis munkájában mindig szívesen osztozni fog.

Végül Szalay Ottó indítványára a kongresszus jegyzőkönyvi köszönetet szavazott Wekerlének.

Harmadik nap.

(Augusztus 23.)

A magyar méhészek I. országos kongresszusának harmadik napjára megállapított program értelmében Ináres-Kakucsra rándult ki a kongresszus Liebner József birtokára hol Wekerle Sándor a kongresszus védnöke megnyitván a tanácskozást, felolvasta Kolozsvár szab. kir. város táviratát, melynek értelmében a magyar méhészek által jövő évben megtartandó kongresszus helyéül Kolozsvár várost kéri megjelölni, biztosítva eleve is a magyar méhészeket vendégiszereztetéről, valamint arról, hogy a Királyhágón tuli részek központja szeretettel fogja keblére ölelni honfitársait.

A kongresszus örömmel fogadta el a szíves meghívást s egy Kolozsvár város tanácsához intézett átiratban mondott köszönetet.

Az eső, sajnos, elmosta a gyakorlati előadások nagy részét és a programnak csak egy-két pontját tarthatták meg. Megtartották a mézpermetező gépek versenyét, a melynél az ötven koronás díjat Hirsman aradi méhész nyerte el. Binder Iván, a méhészek titkára, nagy tetszés mellett mutatta és magyarázta meg cognackészítő gépét, mely mézborból rövid idő alatt 78 fokos cognacot készít. Abend András pedig a dobraj készitést mutatta be.

Végül Binder Iván mutatta be egy új módját a műlépkészítésnek, melyhez fűzött magyarázatokat a kongresszus tagjai nagy figyelemmel hallgatták.

Tudvalevőleg a műlépprést az eddigi gyakorlat mézes vízzel öntözte le, ami minden száz darab műlép előállításánál körülbelül egy kilogramm mézet vett igénybe, melynek ára 50 kr. Ez összeg a bemutatott eljárás szerint alig pár krajczárra olvad le. Binder hájas-szalonnával mázolta be a műlépprést s így pár krajczár kiadás merül fel csak, néhány száz műlép készítésénél.

A gyakorlati előadóknak a kongresszus nevében Wekerle köszönetet mondott szép és tanulságos előadásukért.

A kongresszus elnökének Liebner József földbirtokosnak lekötölező szíveségeért és vendégiszereztetéért a kongresszus köszönetének jegyzőkönyvileg adott kifejezést.

A magyar méhészek I. országos kongresszusa ezzel véget ért. A tagok az esti különvonattal tértek vissza a székesfővárosba.

Élőméhek kiállítása.

(Augusztus 20-31.)

Az élőméhek kiállítását az Erzsébetkirályné-ut mentén fekvő állatkiallitási területen, augusztus 20-án nyitotta meg Darányi földmívelésügyi miniszter.

A méhkiállítás megnyitását azért helyezte Szent-István napjára a földmívelésügyi miniszter, hogy az ezen időtájt a székesfővárosba az ünnepre fölránduló kisgazdáknak figyelmeztető alkalmul szolgáljon ez a tanulságos kiállítás a méhtenyésztés nagy hasznára.

Maga a kiállítás meglehetősen szűk keretben mozog. A 36 kiállító által kiállított 250 család és egyéb méhészeti objektumok tagadhatatlanul jellegzők méhtenyésztésünk mai állapotának és a haladásnak feltüntetésére; azonban, hogy a kiállítók oly kevesen vettek részt a millenárius kiállításon s 30 ezerre tehető hazai méhészkedő közül csak 36 tartotta érdemesnek a kiállításra méheket felküldeni, annak korántsem a negligencia

az oka, mint inkább az a közfelfogás, hogy az élőméhek kiállítása egy non sens valami s méhészeink inkább lemondanak a kitüntetés reményéről, semhogy méheiket a vasuti szállítás torturájának kitegyék.

Ezzel a nehézséggel számolt is a kiállítás rendezőse, mint a kiállítási hivatalos lap a „*Kiállítási Ujság*” is helyesen megjegyzi, hogy maga a kiállítás technikai része nehéz munkát igényelt. A méheknek vidékről való felszállítása éppen most az illatos virágok idejében és téli élelem gyűjtés kezdetén, azoknak az állatkiállítás területén mézelő fák, és virágok hiányában való élelmezése mind súlyos akadályul szolgált arra nézve, hogy itten egy az ezredik eszten-dőhöz méltó nagy kollecció hordassék össze.

Mind a mellett az élőméhek kiállítása igen tanulságos s az okszerű méhészetnek terjedését a különböző kaptár és keretrendszerek, melyek a kiállításon majd mind képviselve voltak, hiven visszatükrözik. A kiállított mintegy harmadfél-száz méh-lakásban ott látjuk az országban előforduló összes méhfajokat, a nevezetesebb külföldi fajokkal együtt részint teljes törzsekben, részint tenyészanyagban bemutatva. Az egyszerű alföldi vesszőkastól kezdve a legujabb keretes kaptárig képviselve van minden eddig föl-talált és alkalmazott kaptár, úgy hogy a kiállítás nemcsak a szakembernek és méh-kevelőnek, hanem a természettudományok iránt érdeklődnek s a laikus közönségnek is érdekes és tanulságos látványt nyújt.

Az érdeklődés dolgában előljárt maga a kiállítást megnyitó földmívelésügyi miniszter, ki a megnyitás után kaptárról-kaptárra sorba járta az egész kiállítást figyelemmel hallgatva a kiállítók felvilágosításait.

A megnyitásról a következő tudósítá-sunk számol be.

Délelőtt 10 órakor érkezett *Darányi* miniszter *Máday* tanácsos kíséretében az állatkiállítás területére, melynek elő részében a bejáratnál jobbra arányos félkör alakú elosztásban látható az élőméhek kiállítása. A minisztert *Wekerle* Sándor, a méhészt kongresszus védnöke báró *Ambrózy* Béla, br. *Malcom* Jeromos, *Sötér* Kálmán, *Liebner* József s az egybegyűlt számos méhészt üdvözölték s a magyar méhészek nesztora, *Vámosy* Mihály fölkerde őt az élő méhek kiállításának megnyitására.

A miniszter megnyitójában hangsúlyozta, hogy örömmel jött el az élő méhek kiállításának megnyitására, mert a méhek tulajdonai: a szorgalom, a helyes munkamegosztás, a rend és rendszeret azok a tulajdonok, melyek a gazdát kell, hogy szellemezzék. Épp ezért is megérdemli a méh és a méhészt, hogy a gazda rokonszenvével forduljon feléjük, megérdemli azért is, mert a mai gazdasági viszonyok között nincs a termelésnek oly ága, melyet kicsinyelni szabad lenne, legkevésbé szabad pedig oly bár csekélynek látszó termelési ágat kicsinyelni mint a méhészt, melynek hivatása, hogy éppen a kisgazdán segítsen és annak helyzetén könnyítsen.

Utalt arra, hogy ezen év örvendetes a méhészt fejlődése szempontjából; mindenkit meglepett a mezőgazdasági csarnokban az állandó méhészteti kiállítás úgy belső tartalmát, mint külsejét tekintve, — de ezen éven a méhészteti szakirodalom is báró *Ambrózy* Béla és *Sötér* Kálmán révén oly művekkel gazdagította ez országot, a mely nálunk gazdasági téren haladottabb államoknak is becsületére válnék. Mindezt kedvező előjelnek tekintti a magyar méhészt felvirágzására, mely hogy mielőbb bekövetkezzék, a magyar méhésztetel együtt teljes erejével közreműködni fog.

A miniszter beszédét zajos éljenzéssel fogadták a méhésztet, mire *Vámosy* ujra kö-

szönetet mondott a miniszter megjelenéséért s elmondotta, hogy Magyarországon harmincezeren foglalkoznak jelenleg a méhésztetel. Reményét fejezte ki, hogy a kormány erkölcsi, ha kell anyagi támogatásban is fogja részesíteni a méhésztet. Végül át-nyújtotta a miniszternek a méhkiállítás ka-talogusát és a méhészteti kongresszus pro-grammját, fölkerve őt a kiállítás megtekintésére.

A miniszter azután sorba nézte a ki-állított kaptárakat s egy óánál tovább idő-zött a kiállítás területén.

Maga a kiállítás, mint már említettük, hiven feltünteti a nálunk alkalmazásban levő kaptárrendszereket. Legtöbb látható ott az országos szabványkaptárakból, melyek két részből állanak: a felső képezi a méztárt, az alsó pedig a költő-fészket, mely a méhek rendez tartózkodási helye. A *Mayer*, *Liebner*, *Neiszer*, *Mauer*, *Rónay* és *Nemesszeghy*-féle kaptárok mind képviselve vannak, sőt a külföldi fajta méhek, ugymint olasz, krajnai, lüneburgi és cyprusi méhfajok mind képviselve vannak egy-két családdal a kiállításon.

Érdekes *Kiss* János hajduszobozslói gazdálkodó mintaméhesé, mely négy deszka-fallal és tetővel ellátott pavillon 20 kaptárra berendezve. A pavillon könnyű kezel-hetősége folytán mint vándorló méhes is figyelmet érdemel, 20 kaptárra van beren-dezve.

Dvorcsák Mihály egy egyszerű, de csinos duezkaptárt állított ki.

Apáthy Miklós szintén duezszervezetben a méhek spekulatív etetését mutatja be.

Láng Laura urnő Kis-Hartáról Dzierzon-és Göndöcsféle kaptárokból négy törzset állított ki s bizonyítékát adta annak, hogy a méhésztetel a nők is sikerrel foglalkoz-hatnak.

Nemesszeghy Kálmán Komáromból két méhesaladot állított ki az általa feltalált vonatszerkezetű kaptárakban. A kaptárból egyszerre mind a 10 keret kihuzható, — szerintünk azonban e kaptároknak egy fő hibája az, hogy nagyobb mézhordás idején a méh odaépti a sejtet az oldalokhoz s a kereteket kihuzni ez esetben nem lehet.

Egy egész kaptárrendszer történetét adja *Binder* Iván az általa kiállított kollekczióban. A fatörzsből készült ősi kas, erdei tönk mellett ott van a kupos parasztkas, mellette a gyékény, szalmakasok, a *Rónay*-féle kaptár, majd a 3 osztályú Dzierzon kaptár szalmaburkolattal s ugyanez desz-kából.

Az általa kiállított pavillonnak a fő hibája, hogy a röplyukak az oldalakon egy-irányban vannak s a méhek a röpirányt így könnyen téveszthetik abból, hogy a röplyukok mind előre fekvő irányban vannak el-helyezve, a párszi kirepülés alkalmával ugyanis az anya nagyon könnyen más kap-tárba téved. Az épület különben oszlopokon áll, a mi szinte felesleges, mert a deszka-tetőt megbirják az oldalfalak is.

Egyébként a kiállításnak díszére vált Binden pavillona és sok nézője akadt.

Mussong Gyula (Üröm) méhkaptárai fedelén alkalmazott üvegharangokban a csemegeméz előállítását mutatja be; hogy az anya ne férhessen az üvegharanghoz, Hannemann-féle rács van alkalmazva.

Imrey Ferencz jászberényi méhészt megfigyelő és anyanevelő kaptárait nagy figye-llemmel nézték a kongresszusra feljött mé-hésztet s mindjárt a megnyitás után vevő-jük is akadt a kaptároknak.

Állandó nézőközönsége volt *Jaloviczky* János és *Nyiry* Bertalan tiszadadai méhé-sztet vándor pavillonának, mely úgy szer-kezetére és könnyű kezelhetőségére nézve

figyelemre méltó objektuma az élő méhek kiállításának.

A pavillon 45 családra van berendezve s egy ember által egy hévér segítségével fel-tehető a kocsi, melyen a jobb legelőre vándorolhat a méhészt törzsével. A pavillon mindennel fel van szerelve, a mire a méhészt-nek szüksége van; van benne mézpergető, kupoló, mosdó-készülék, sőt egy íróasztal is, melyen a méhészt írásbeli teendőit elvégez-heti. A derék kiállítók bizonyára megérdem-lik a díszeteket praktikus kompozíciójukért.

Szalay Ottó deveszeri postamester Ber-lepeli rendszerű álló kaptárakban állította ki méheit. A négy pár kettes keret 5 cm. széles, mert szerinte minél szélesebb a keret, annál több a méz. A kereteken belül egy Hannemann-féle rács van alkalmazva, mely elzárja a méztörtől a királynőt és heréket s méz-lekként tiszta marad a felső részen alkalmazott pohárban, mely könnyen szét-választható szerkezeténél fogva mézzel telten a kaptárról egyenesen az ebédlő asz-talra állítható. *Szalay* állított még Göndöcs-féle kaptárban is méheket. Több ily derék méhészt; óhajtanánk látni a magyar posta-mesterek sorában.

Nem kevésbé megragadja figyelmünket a *Surmay* kispesti méhészt által konstruált allegorikus szikla csoportozata, mely a Kár-pát hegységet ábrázolja, a szirttetőn a nyilazó Amorról, melynek szája képezi a közös röplyukat annak a két törzsnek, melynek építményei a szikla belsejében vannak. Sok szakembernek feltűnt, hogy a közös röplyuk daczára a két törzs lakói minden rendezva-rás nélkül végzik a hordást. A sziklacsoport oldalán a kiállító a faragott verses strófák-ban magasztalja az ezredéves ünnepet.

Ha még megemlítjük *Kovács* méhészteti felügyelő anyanevelő kaptárait, *Pohánka* Ödön hatos lapozó kaptárát, végezhetünk is a kiállítással.

A méhek mindjárt a megnyitás után nyomban megkezdték a rablást, eklatáns bizonyítékát adva fönnbibi állításunknak, hogy az élőméhek kiállítása igazi tortura a szorgalmas állatkákra nézve. Savanyu arcza-lattal nézte az egyik kiállító, hogy a rabló méhek mint ürítik ki mézzel telten kiállít-tott kaptárát.

Az amerikai viaszfehérítés.

A viasz színét azon virágoktól nyeri, melyekből származik. Oly méhek pl., melyek szőlő- vagy dohányvirágokon legelnek, fel-tűnően sötét viaszt termelnek, miglen a ló-heré vagy tatárka virágjából származó viasz igen világos színezetű, ezért könnyen fehé-ríthető. Mivel a szépen fehérített viasz, viaszgyertyákra, viaszvirágok és más ipari czélokra használtatik, meglehetősen drága.

Amerikában a viaszfehérítést egészen gyárilag üzik. Az Egyesült-Államokban levő tíz nagy méhésztet körülbelül 400,000 kg. viaszt termel; ezenfelül még Cubából és Afrikából is hoznak be sok nyers viaszt, melyet aztán hófehérré dolgoznak fel. Az 11. és 12. ábrák A. Mr. Leonhárd Theo-dor pattersoni és new-jerseyi lakos viasz-fehérítő berendezését tüntetik fel.

A viaszfehérítés következőképp törté-nik: A nyers viaszt apró darabokra törik és nagy amerikai czedrusfából készült kádakba dobják. Ezen kádak körülbelül 1.5 m. ma-gasak és körülbelül 90 cm. átmérővel bírnak.

A kád fenekén két egymást keresztező facső van elhelyezve, melyek felső részükön számos lyukkal bírnak. Az egyik cső vé-gébe egy függőleges facső van illesztve, a mely egy érezcső segítségével egy gőzkazán-nal áll összeköttetésben. Egy-egy kád-ba körülbelül 650—700 kgr. viaszt és annyi vizet öntenek, hogy a viaszdarabok benne uszkálhassanak.

Ezek t
átlyukasztot
hatol és a
teljesen felo
szok leüleps
leeresztik; a
tül és egy
dobra hull.
mély és 180
melynek t
viasz vékon
nedves és p
tot tevő dob
morzsa alak
favillák seg
levő fehérít
ritó ágyak f
ter hosszua
em. mélyek
emelkednek
héritő ágyba
hordanak és
befolyásának
4—5-ször v
ne olvadjon.

Napont
64 fogu gere
ezáltal a via
sának kitéte

Négy
sárga viasz
Ezután a k
processuson
azon különb
ban hat hét
után a viasz
szült, hogy
tathassék. E
kádban felol
formákba ön
olvasztott v
rézhengerbe
osztják. Eze
vannak kész
és 6 mm. m
ban el vann

Az asz
kal van ellá
ger fel és a
hosszu, 25 c
két egymásb
külső henge
belső, körül
töltött henge
ből egy egés
a melyekből
mint egy sor
fordítatik és
és így tovább

Hogy a
dermedjen, a
ha kihült, uj
történik, ha
táka öntetet
óra alatt kih
esomagolható

Bizony
nak a kakas
tésével, mert
osztónuk ébr
lábon állnak.
De midőn né
nek párosodn
sabban menn
kat sehol ser
től (legalább
például Fran
departementb
Feche szüz
külön tartatv
a hizlalóba.

Ezek után a gőzt beeresztik, a mely az átlukasztott csöveken keresztül a kádba hatol és a viaszt három óra leforgásával teljesen felolvasztja, emellett a por és piszok leülepszik. Ezután a felolvadt viaszt leeresztik; a viasz egy szítán megy keresztül és egy tengelyen forgó hosszukás fadóba hull. A dob alsó része egy 40 cm. mély és 180 cm. hosszú vízfürdőbe mártódik, melynek temperaturája 21° C. Az olvadt viasz vékony sugarakban hull a szítából a nedves és percenkint körülbelül 64 fordulót tevő dombra, a hol rögtön megdermed és morzsa alakban a vízfürdőbe hull. Ezután favillák segítségével kiszedik és a szabadban levő fehéritő ágyakba hordják. Ezen fehéritő ágyak fából vannak készítve s 25—30 méter hosszúak, 3—4 méter szélesek körülbelül 90 cm. mélyek és körülbelül 90 cm. mélyre emelkednek a föld színén felül. Minden fehéritő ágyba körülbelül 450—500 kgr. viaszt hordanak és azt 4 héten keresztül a nap befolyásának engedik át. A viaszt naponta 4—5-ször vízzel öntözik, hogy nyáron meg ne olvadjon.

Naponta egyszer a viasz mennyiség egy 64 fogu gereblyével összekevertetik, hogy ezáltal a viasz minden része a nap befolyásának kitévessék.

Négy hét lefolyásával az eredetileg sárga viasz eréme-sárga színnel fog birni. Ezután a kádakban újraolvasztják és a leirt processuson még egyszer megy keresztül, azon különbséggel, hogy a fehéritő ágyakban hat hétig marad. Ezen idő lefolyása után a viasz hófehér lesz és annyira elkészült, hogy az eladásra darabokba formálathassék. E célból körülbelül 300 kg. egy kádban felolvasztatik és különböző nagyságu formákba öntetik. Ez úgy történik, hogy az olvasztott viaszt egy vízszintesen mozgó rézhengerbe öntik, a honnan kerek mintákba osztják. Ezen minták erős fehér bádorgból vannak készítve, melyek 10 cm. átmérőjűek és 6 mm. mélyek és egy nagy asztalon sorban el vannak helyezve.

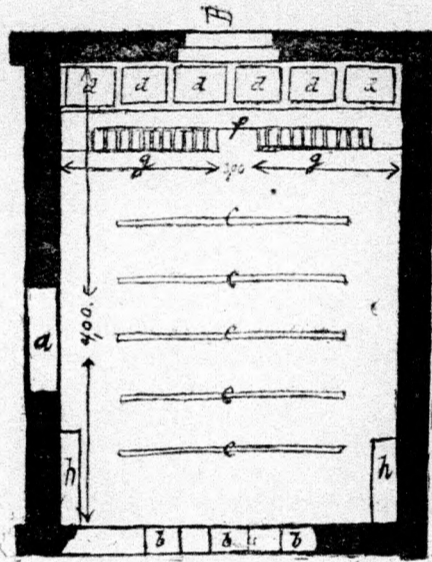
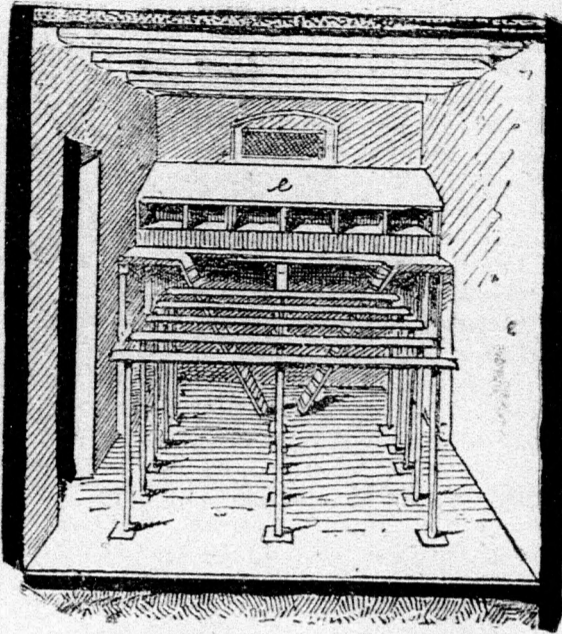
Az asztal hosszabb oldalain vágányokkal van ellátva, a melyen a mozgatható henger fel és alá járhat. Ezen henger 150 cm. hosszú, 25 cm. átmérőjű és tulajdonképen két egymásba helyezett hengerükből áll. A külső hengerür forró vizet tartalmaz, a mely belső, körülbelül 7 kg. olvasztott viasszal töltött hengert veszi körül. A belső hengerből egy egész sor rövid csövek vezetnek ki, a melyekből a viasz a mintákba folyik. A mint egy sor minta megtelt, a henger visszafordítatik és a legközelebbi sorhoz vitetik és így tovább.

Hogy a hengerben levő viasz meg ne dermedjen, a külső hengerben levő forró víz, ha kihült, ujjal pótoltatik; a vízváltás akkor történik, ha körülbelül 50 kg. viasz mintákba öntetett. A mintákban levő viasz egy óra alatt kihül és ezen idő után ládába csomagolható.

A kappanozásról.

Bizony nehéz dolga van a gazdasszony-nak a kakasok felnevelésével és átteleltetésével, mert azok, különösen mikor nemi ösztönük ébred, egymás iránt folyton hadi lábon állnak, kergetik egymást, viaskodnak. De midőn nemi ösztönük ébred és elkezdnek párosodni, a husprodukezióban is lassabban mennek előre, mert nálunk a kakasokat sehol sem tartják elkülönítve a jérezektől (legalább én sehol sem láttam), mint például Franciaországban, különösen Sarthe departementben, hol olyan híresek a La Feche szüz kakasok, melyek a tyukoktól külön tartatván s mint szüz kakasok jönnek a hizlalóba.

Tehát a gazdasszonyok igyekeznek a felesleges kakasoktól minél előbb megszabadulni, vagy eladják, vagy saját háztartásukban elfogyasztják, mert kappanozni ritka gazdasszony tud; azt végzi a faluról falura járó kappanozó asszony; de annyi kappanozó asszony nincs, a mennyi kellene és azért a gazdasszony kénytelen felesleges kakasain tuladni, ha baromfiudvarában békét akar, még pedig olyan időben, midőn a baromfiak ára reá nézve kedvezőtlen, holott ha ki lennének kappanozva, télen farsangkor jó ára lenne nekik, vagy a maga asztalára kitűnő peesenye jutna.

11. és 12. ábra. Viaszfehéritő berendezés.

Bizony nem utolsó étel a jó husban levő, kivált ha hizlalt, szalonnával megtűzdelte kappan peesenyeje, melléje befőtt gyümölcs! Kint erősen havazik, bent a fűtött szobában, jó pohár bor mellett, nem utolsó élvezet a jó porhanyó kappanpeesenye. Télen még a kevésbé vagyonos ember is megereszt egy-egy kappant, mert habár adóra nem is telik, de a hasra igen.

És ezért nagyon jó, ha a gazdasszony maga tud kappanozni.

Olvastam én sok mindentelét a kappanozásról, de egyik leirt módot sem találtam jónak. Így például egy helyütt olvasám, hogy lapátkával kell a heréket a kakasban megkeresni, és kihuzni; már most kérdelem, hogy tudjam én az érzéketlen lapátkával a heréket megtalálni és kihuzni? azt még a leölt kakasnál sem tudom, ha csak egészen fel nem bontom! Mig végre a házunkhoz került egy olyan asszonyeszeléd, a ki tudott kappanozni és ettől megtanultam a kappanozás mesterségét.

A herelés, vagy kappanozás következőleg történik.

A kakasok éretek a kappanozásra, mikor tarajuk nagyra nő, és kukorékolni kezdenek, de nem azon éretlen hangon, mint az egészen fiatal kakasok, de már a felnőtt kakasok hangján. Megjegyzendő, hogy a nagy testű Cochín Chinákat és Brahma kakasokat igen nehéz kappanozni, lassan fejlődnek és mire a kappanozásra megérnek, ujjainkkal a heréjüket alig érhetjük el.

A kakasokat, melyeket kappanozni szándékozunk, este egy külön helyre elzárjuk és reggel nem etetjük meg, sem ki nem eresztjük, hogy beleik egészen üresek legyenek, hogy így bent a kakas belsejében ujjainkkal könnyebben mozoghassunk. Reggel, délben, vagy délután, két egyén kell a kappanozásához, egy a ki tartja a kakast és egy a ki a mütétet viszi rajtuk véghez. A két egyén szemközt ül, az egyik tartja a kakast ölében, hátára fektetve és lábait meg szárnyait lefogva úgy tartja, hogy a kakas hátulso része a mütétet végző felé essék.

A másik a hasa alján, a nyílás felett a tollakat kitépni, és egy éles ollóval olyan nyílást vág az emésztőlyukától felfelé a bőrön, hogy azon jobb keze mutatóujja beférjen a herékhez. Nagyon kell ennél a végátnál vigyázni, hogy a beleket meg ne sértsük, mert ez végzetessé válik. A herék a kakas háta közepe tájékán belülről vannak jobbra-balra. Most a mütő mutatóujjával belenyul a belek alatt a herékhez, és azokat egyenkint leválasztja, és óvatosan kihuzza. A sebet karbolos vízzel kimossa, és az ollóval vágott nyílást bevarrja, ügyelvén arra, hogy a beleket a bőrhöz ne varrja, mert ez esetben az állat elhull, a bevarrt nyílás pedig karbolos vízzel megmosatik. A kakas vagy most már kappan, egy szalmával megalmozott helyre, melyben ülő-rud nincsen, hogy arra ülhesen, elhelyeztetik. Midőn a mütét valamennyi kakason elvégeztetett, a kappanok puha eleséggel megoztetnek.

Ügyelni kell, nehogy a herék a belek közé elcsuszszanak, mert azokat azután igen nehezen, vagy sehogys sem vehetjük ki az állat tetemesebb megsértése nélkül.

Szokás a kappanok taraját hegyesre metszeni és az áll-tarajokat levágni. — Sokan azt mondják, hogy ez azért van, hogy a kakas vért veszítsen. — Már pedig az érvágás, a vérvesztés teoriája nagyon régi, mert sem embernek, sem állatnak nincs tulajdonság sok vére. — Mások meg azt mondják, hogy ez azért történik, hogy ezzel a kappan megkülönböztessék a kakastól, már pedig nem sok szakértelem kell ahhoz, hogy kappant a kakastól megkülönböztessük, mert a kappan egész küllemét megváltoztatja. — Az igazi okot magam se tudom, elég az ahhoz, hogy szokás, ha csak nem azért, hogy a levágatlan taraju kappan taraju összefonnyad és ez által nem tetszetős külsőt nyer, holott a hegyesre vágott tarajba mégis több vér jut és így egyenesebb, fennálló, husosabb taraja lesz.

A taraj hegyesre metszését és az áll-taraj levágását a vén kakasoknál is megteszik némelykor csalási szándékból, hogy elhitessék a tapasztalatlan vevővel, miszerint ezek is kappanok, és így azután jobban és drágábban elkeljenek. A gyakorlatlan szakácsné az ilyen álkappant meg is veszi, és csak akkor látja csalódását, mikor az álkappan elkukorékolja magát, vagy mikor már felbontja, de azért nem szól semmit asszonyának, ez pedig tapasztalván az álkappan kemény husát, azt mondja: hogy a mostani időben még a kappanok is rosszak, mint valamikor voltak.

A kappanozás után 3—4 napig puha eleséggel tartatnak, míg azután rendes takarmányozásban részesíttetnek.

Ha valaki kappanozni meg akar tanulni, ezt levágott kakasokon kísértse meg, nehogy

egyrészt az eleven kakasokat hasztalan kinozza és maga magának kísérletei nem sikerülte folyton kárt okozzon.

A kappanozás műtétéhez alkalmasabbak a női kezek, melyek ujjai vékonyabbak, mint a férfiak ujjai.

A kappanozás folytán a kakas külleme egészen elváltozik, úgy, hogy a kappan a kakastól egy pillanat alatt megkülönböztethető; a kappan nem kukorékol; husban gyarapodik és husa puha, hizlalásra igen alkalmas, mert hiszen a kappan esze nem jár másutt, csak az evésen. A kappant csirkék vezetésére is használják, mi közben csak úgy viselkedik, mintha kotló volna. Igen érdekes egy ilyen bácsit látni, hogy jár az apró gyerekekkel és hogy viseli gondjukát.

Szokás néhol a jércéket is herélni, a mikor aztán a jércékből poulardok lesznek; ez nagyon elvettve történik, mert a petefészket eltávolítani igen nehéz. En legalább herélt jércét még nem láttam és azért mi közönségesen poulardnak az olyan fiatal jércét nevezzük, mely még nem tojt.

Rákos-Palota, 1896. aug. hóban.

Grubiczy Gejza.

KÜLÖNFÉLÉK.

A görbe melleont. Ez nagyon gyakran előfordul a tyúk félénél. Előfordul pedig azon okból, hogy a fiatal csirkék az ólban magasan ülnek, és midőn az ól ajtaja kinyílik, a fiatal csirkék a magasból egyszerre lerepülnek, vagy jobban mondva leugornak. Ezen lerepülés, leugrás alkalmával melleontjukat megütik, minek következtében az az növés közben elgörbül. De támad az öröklés útján is olyan tyúkok tojásai után, a melylyek melleontja elgörbült. Az ilyen görbe melleontu tyúkok a tenyésztésre nem alkalmasak, mert egyrészt a görbe melleontot ivadékaikra átörökítik, és másrészt az ilyen elgörbült melleonttal bíró tyúkok tojásvezető esatornáiban nem képződik oly gyorsan a tojás, mint az egyenes melleontosok belsejében. Már pedig ez nyilvánvaló, hogy a tojástermelés rovására esik. Ezért a görbe melleontu tyúk a tenyésztésből kirekesztendő.

A baromfiak színei. A baromfiak tollzatának színei különbözők, a legkedveltebb és legkeresettebb a fehér színű, bár husuk, bármilyen színe is legyenek, egyforma. Példa erre a Langshan tyúk, mely koromfekete, bőre, husa mégis egészen fehér, ellenben a fehér vagy világos tyúk bőre sokszor sárga, kivált a sárga lábúaké. És mégis a fehér színűeket keresik, kedvelik; látjuk ezt a budapesti baromfiacszára a vasutról érkező kocsikban, a melyekre a felrakott kosarak csak úgy fehérlenek a benne levő baromfiól. Már a ludaknál és kacskánál értem a fehér szín előszeretettel, mert hát ezeknél a toll is számításba jön és ezeknél kedveltebb, becsesebb és drágább a fehér toll, a barna tollnál, bár a barna toll csak olyan ruganyos, mint a fehér toll. Az elhunyt báró Kemény Kálmán volt földmívelési miniszter az állatkertben meglátván a hófehér lion pulykát, arra ragadtatta magát, hogy kifejezést adjon azon nézetének, mely szerint „ilyen hófehér pulykát kellene nálunk tenyészteni.” Már pedig tudvalevő dolog, hogy a barnák, a feketék erőteljesebb, edzettebbek a hófehérekénél és nagyobbak, súlyosabbak is. Más a lábuk színe. Ez már következtetni enged a husra és a hizékonyaságra. Így a tyukoknál a barna, a palaszínű lábak biztos jelei a hus finomságának és a hizékonyaságának. De hát ha a fehéret szereti, kedveli és előszeretettel vásárolja a közönség, hát igyekezzünk fehér színűeket tenyészteni.

Terméketlen tojások. Azt mondják, hogy a terméketlen tojások tovább állanak el, mint a termékenyek, és azért a gazdaszönyök különös előszeretettel gyűjtik augusztusban a két boldogasszony nap közt tojásokat, mert ezek nincsenek megtermékenyítve, mivel ekkor a kakasok már kivannak mérülve, és nem termékenyítenek, bár úgy viselkednek, mintha termékenyítenének. Más gazdaszönyök meg ugyanezen ezérből nem tartanak tyúkaik mellett kakast, mert ezek kakas nélkül is csak úgy tojnak, mintha kakas lett volna közöttük. Mert hát „a virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyíljon, mikor itt a kikelet.” Mi helyt megérett a tojás sárgája a petefészken, azt ki kell tojnia, akár volt nála kakas akár nem. És van is ebben valami. Mert tudjuk, hogy a termékeny tojás termékenységet csak három-négy hétig tartja meg. És ezt mi okozza? az hogy a termékenyítő anyag, mely szabad szemmel a tojás sárgáján fel nem ismerhető, elhalt. Minden a mi elhalt bomlásnak, rohadásnak, romlásnak indult. Így a termékenyítő csira is, mely azután környezetét is romlásba ejti.

A tyúkok tojózása és a tojó-fészek. A legtöbb gazdaszönyök az a szokása, hogy reggelenként, mielőtt tyúkjait az ólból kieresztené, sorra megvizsgálja őket, hogy van e bennük érejt tojás, azaz megtojozza őket és a melyekben van érejt tojás, azokat az ólban bocsukva hagyja, míg meg nem tojtak. Ezzel ugyan eléri azt, hogy minden tojást megkap és hogy tyúkjai nem bujhatnak el titkos helyre, tojásaikat lerakni. — Amde ez rossz szokás, mert az így olesukott tyúkok sokszor félnapig is élten, szomjan kénytelenek az ólban maradni, mi alatt emésztésük szünetel és ennek folytán szünetel a petefészken levő tojáscsirák növekedése és így lassabban, azaz kevesebbet tojnak. A tyúk tiszta fészekbe szivesen tojik és ha ki is eresztik, azt felkeresi, kivált ha van benne tojás. Ez okból a gondos tenyésztők a fészekbe porcellánból készült áltojtást tesznek, melyet a tyúkok, melyek tojást szeretnének enni, hiába csipkednek. A tiszta fészekben tojt tojások tiszták, kedvezőbb külsővel bírnak, mint a piszkosak, kelen-dőbbek is, meg tovább is állanak. Vannak különféle tojó-fészek; csak egyet említek fel, azt, mely ha a tyúk a fészekre ült, a láda ajtaja önként bezáródik és a tyúk abból ki nem jöhet, míg gondozójuk az ajtót ki nem nyitja. Ennek az az előnye van, hogy biztosan tudjuk a tojás származását, minek a tenyésztésnél jelentősége van, de a mi viszonyaink közt nem alkalmazzák, mert drága. A legjobb tojó-fészek deszkából készült négyzetes faladák, melyek, hogy tisztán tarthatók legyenek, olajos festékkel bemázoltatnak. — E ládába összetört tiszta szalma jön, melybe az áltojtás elhelyeztetik.

A csont mint tyúktakarmány. A tyúkok, vagyis inkább mondjuk, a csirkék takarmányozásánál az a főfeladatunk, hogy mindazt megkapják, a mire testük fejlődésére szükségük van. Így szükségük van különösen foszfortartalmú meszes anyagokra, hogy csontjaikat és tollzatukat jól kifejlesztésük. Ilyen foszfortartalmú meszes tápanyagot képeznek a csontok, melyek a háztartásban ugyszólván minden haszon nélkül vesznek el. Ezek pedig a baromfitenyésztésnél nagyon előnyösen felhasználhatók. Ugyanis a csontok megpörköltetnek és olyan kézi malomban, mint a minőt a zemplén vármegyei tótok a kósó és egyéb gabnaneműek őrlésére és darálására használnak, apróra megőröltetnek, illetőleg megdaráltatnak. És ez uton a csirkéknek és tyúkoknak adatnak. Ezen csontdarákat, ha egészen meg sem emésztik, mégis sokat leemésztenek róluk és arra is szolgálhatnak, hogy a magvakat a zuzában, — vagyis gyomorban — összezuzzák, mit különben

apró kavicsok lenyelése által idéznek elő. Ezek a csontdarabok foszformész tartalmauk lévén, a csirkék csontjai és tollai képződéséhez hathatósan hozzájárulnak.

Pip a tyukoknál. Pipnek nevezték és a köznép még ma is úgy nevezi a tyukoknál bizonyos gyulladások és lázok következtében előforduló ama jelenséget, hogy a tyúk nyelvén egy szaruszerű daganat támad és a betegséget ennek a daganatnak tulajdonították, és a köznép még mai napig is ennek tulajdonítja, elnevezvén a betegséget „pip”-nek, holott ezen betegség oka egészen másut honol és különböző veterinárius elnevezések alatt ismeretes, mint azt dr. Zúri lipcei tanár kimutatta. Sokan még a pip létében hisznek, ezt a szaruszerű daganatot a nyelvről lecsipik és így, ha a tyúk életben marad, a nyelvet megcsontkítják, a mi az állatot takarmánya felszedésében gátolja. Szünjön meg ezen bárbar szokás és ha már gyógyítani akarunk, akkor hívassunk szakértő állatorvost.

A baromfiállítás elhalasztása. Az állatkiállításnak legutolsója a baromfiak kiállítása október hó 14-től 22-ig fog tartani. Eredetileg szeptemberre tervezték a baromfiállítást; de a vedlési időszakra való tekintettel, czélszerűbbnek látszott októberben rendezni azt. Baromfitenyésztőinknek bizonyára nincs inyére a kiállítás elhalasztása már csak azért sem, mert bizony október második felében, hűvösebb időjárás következtében be s a tenyészállatoknak visszashállítására aligha fog kár nélkül járhatni. Egyik tenyésztő hozzánk beküldött levelében esodálkozását fejezi ki azon, hogy a kiállítás rendezőségének az első terminus kitűzésekor nem jutott eszébe, hogy a vedlés ideje szeptemberre esik. A kiállítás egyébiránt gazdagnak ígérkezik. Már eddig 90 kiállító jelentkezett mintegy 800 drb állattal. Jelentkezéseket még szeptember hó folyamán is elfogad a kiállítási iroda.

Selyemtenyésztésünk 15 év alatt. Selyemtenyésztésünk és selyemiparunknak 1880-tól 1895 év végéig terjedő 15 év alatti fejlődéséről érdekes füzetet adott ki az országos selyemtenyésztési felügyelőség. A füzet élénk világot vet a selyemtenyésztés föllendülésére, valamint arra is, hogy egy kevés jóakarattal és iparkodással elsőrendű selyemtenyésztő államai közt foglalhatunk helyet. Az ország évi selyemgubótermése másfél évtized alatt 2500 kilóról másfél millió kilóra, a selyemtermeléssel foglalkozó családok száma pedig százezerre emelkedett, de csakis ama részeiben az országnak, hol a selyemtenyésztés megkezdéséhez elégséges szederfa található, 15 millió forint keresethez jutottak a selyemtenyésztéssel foglalkozó legszegényebb családok s pedig éppen tavaszkor az aratás előtt, a midőn azok némi mellékkeresetre leginkább utalva vannak.

Az elért eredmények legfontosabbikát azonban annak a ténynek a konstatálása képezi, mit ma már minden szakember kétségtelennek tart, hogy t. i. e termelési ágra nézve kedvező égalji valamint gazdasági viszonyainknál fogva az ország háromnegyed részében évenként 20—25 millió kiló selyemgubó ugyanannyi forint értékben volna termelhető, ha az ország kellő szederfaállománnyal bírna.

Az 1895. évi XII. törvényezikk rendelkezéseket tartalmaz arra nézve, hogy a közutak, községi területek eperfákkal beültetessenek s így kilátás van arra, hogy egy néhány év alatt az eperfák száma megkétszereződik. A füzet, melylyel legközelebbi számunkban bővebben fogunk még foglalkozni, megezáfolni igyekszik azon újabb időben hangoztatott állítást, hogy a selyemtenyésztésre az állam ráfizet.

Az orsz. magyar gazd. egyesület tulajdona.

AZ OM

IV. Ors

A IV. tagjaul v. augusztus bizottság t. részükre sithatja. S zottság eg. Az eddig jegy és a jogositó ig. tik szét.

A tag kiállítói b. azoknak nyüket be. kiállítói b. azokra szá. tember hó. gánál (IX. 26-án a k. pélyek csa.

Burg

Az O. sület a föld. tásával f. e. jain burgon. a f. évi ápt. ültető-gépp. próba Buda. ron gróf V. tartatik me. földi és h. Program. dik; 26-án. pestről a r. tésére. Ind.

Magy

Gal. Lis. Ta. Sza. Zsi. Kö.